deník | středa 19. prosince 2012

PĚT RAD aneb Výživné mezi příbuznými a manžely

§ SERIÁL DENÍKU PRÁVNÍ PORADNA

Každý z nás čas od času řeší nějakou právní otázku, častokrát si však ani neuvědomujeme, že konkrétní záležitost v sobě skrývá mnohem více právních problémů a její řešení není tak jednoduché, jak se mohlo zpočátku zdát.

Výživným se rozumí především zabezpečování základních a jiných potřeb někoho jiného, kdo tak nemůže učinit sám. O vyživovací povinnosti se hovoří zejména v souvislosti ve vztahu matka dítěte a otec, kteří spolu nežijí, popř. jsou rozvedeni. Není to však jediná situace, v níž může potřeba výživného nastat, a rovněž zákon zná některé další druhy vyživovacích povinností. V případě nároku na výživné není podstatné, zda příbuzenské vztahy vznikly přirozeně, nebo osvojením či zda povinný a oprávněný spolu žijí ve společné domácnosti.

Rada první

Rodičovstvím vzniká nutnost děti živit a zajišťovat jejich potřeby.

Základní povinností rodičů je povinnost zabezpečit výživu svých dětí bez ohledu na to, zda spolu žijí, jsou rozvedeni atd. Platí, že každý z nich má přispívat na výživné svých dětí takovým dílem, který odpovídá jejich možnostem, schopnostem a majetkovým poměrům. Vyživovací povinnost obou rodičů nemusí být tedy nutně vždy stejná a rovnoměrně rozdělená. Přihlíží se hlavně k tomu, kdo o dítě osobně pečuje, a pokud spolu rodiče žijí, tak i k jejich péči o společnou domácnost. Podmínkou je, aby se dítě podílelo na životní úrovni svých rodičů. Vyživovací povinnost rodičů k dětem vzniká zásadně jejich narozením a trvá do té doby, dokud dítě není schopno se samo živit, obvykle tedy zaniká, jakmile dítě začne pracovat nebo pokud uzavře manželství. Není však vyloučeno, aby se tato povinnost i poté znovu obnovila.

Rada druhá

Vyživovací povinnost vzniká uzavřením manželství i mezi manžely a trvá i v případě jejich rozvodu.

Vyživovací povinnost platí i mezi manžely. Pokud ji jeden z nich neplní, určí soud na návrh některého z nich její rozsah, přičemž přihlédne k péči o společnou domácnost. Rozsah vyživovací povinnosti se stanoví tak, aby hmotná a kulturní úroveň obou manželů byla zásadně stejná. Není tedy možné, aby jeden z manželů „živořil" a druhý žil v luxusu. Rozvedený manžel, který se porušením manželských povinností na rozvratu manželství převážně nepodílel a kterému byla rozvodem způsobena závažná újma, může žádat od bývalého manžela výživné ve stejném rozsahu, jako je vyživovací povinnost mezi manžely během trvání manželství, a to po dobu až tří let po rozvodu. Mimo to může rozvedený manžel, který není schopen se sám živit, kdykoliv žádat od bývalého manžela, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých schopností, možností a majetkových poměrů.

Rada třetí

Výživné můžou po vás požadovat i vaši vnuci či prarodiče.

Vzájemnou vyživovací povinnost mají mezi sebou všichni potomci vůči svým předkům a všichni předci vůči svým potomkům. Zajímavostí je, že vyživovací povinnost mají zákonem danou skutečně pouze příbuzní v linii přímé, nejste tedy povinni např. poskytovat výživné svým sourozencům. Pokud potomci nemohou své vyživovací povinnosti dostát, přechází tato povinnost na předky.

Právo na výživné přísluší oprávněným, jen pokud ho nutně potřebují, a jedná se jen o zajištění jejich nejnutnějších potřeb, nikoli zachování stejného životní standardu, jako má povinný. Pouze pokud vznikne vyživovací povinnost dětí vůči jejich rodičům, jsou povinni jim poskytnout tzv. slušnou výživu s ohledem na jejich věk, zdravotní stav, styl života apod.

Rada čtvrtá

Zákon o rodině pamatuje i na práva neprovdané matky a její náklady spojené s těhotenstvím a porodem.

Otec dítěte, za kterého není matka dítěte provdána, je povinen matce přispívat přiměřeně na úhradu její výživy po dobu dvou let, jakož i na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem. Příspěvek na výživu matky má být vyplácen formou pravidelných měsíčních dávek a úhrada výdajů spojených s těhotenstvím a porodem jednorázovou peněžní částkou. Právo žádat tuto náhradu výdajů neprovdanou matkou se promlčuje ve třech letech ode dne porodu dítěte.

Rada pátá

Pokud se změní poměry na straně povinného nebo oprávněného, na jejichž základě bylo o určení výživného rozhodnuto, můžete podat návrh na jeho změnu.

U nezletilých dětí může soud v případě změny poměrů i bez návrhu změnit dohodu a soudní rozhodnutí o výživném.

Dojde-li ke zrušení nebo snížení tohoto výživného za minulou dobu, spotřebované výživné se nevrací.

Nejde-li o výživné pro nezletilé děti, může dojít ke změně nebo k zrušení pouze na návrh. Za změnu poměrů se považuje především v případě oprávněného jeho věk, zdravotní stav, nové potřeby (u dětí např. nutnost nákupu zdravotních pomůcek, zájmové kroužky, zvýšené studijní náklady…).

Na straně povinného může jít o získání zaměstnání, zvýšení mzdy nebo jiných příjmů apod.

V tomto článku jsme čerpali z níže uvedených právních předpisů:
zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník,
zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích,
zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon,
zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Rubrika 5 rad zdarma je společným projektem Deníku a internetové právní poradny Právní linka – www.pravnilinka.cz.

Nepřehlédněte

Deník každou středu zveřejňuje právní poradnu, ve které se dozvíte, jak postupovat v konkrétních situacích a čeho se naopak vyvarovat.

V tištěném Deníku přineseme zkrácenou verzi, delší pak naleznete tentýž den odpoledne na www.msdenik.cz.

NEPŘEHLÉDNĚTE:
Příští téma: Jak postupovat v případě dědění